

Udvikling af professionelle studiegrupper

Kirsten Poulsgaard (UCL), Anne Katrine Rask (UCL) og Morten Birk
Hansen (Absalon)

Ramme for workshop

- Præsentation af workshoppen og sektorprojekt (15 min)
- Runde 1 (15 min)
- Runde 2 (15 min)
- Runde 3 (15 min)
- Afrunding/spørgsmål (15 min)

Workshoppens to fokuspunkter

- **Hør**, hvordan den nationale arbejdsgruppe, som arbejder med studieintensitet har etableret sig og er der nogle foreløbige 'tegn'?
- **Bidrag** med din viden til det videre arbejde, med at udvikle en national strategi for at styrke studieintensiteten og samarbejdsprofessionaliteten i studiegrupperne

National sektorsatsning på læreruddannelsen

Formål:

Med henblik på at mindske frafald og styrke studieintensitet på nationalt niveau er der i LLN-regi nedsat en arbejdsgruppe med henblik på professionalisering af studiegrupper

Gruppen består af repræsentanter fra alle professionshøjskoler. Gruppen er nedsat for et år, men med forventning om et yderligere år

- Gruppens opdrag er beskrevet med udgangspunkt i følgende:
  - Opsamling af erfaring med arbejdet med studiegrupper på de 6 professionshøjskoler
  - Udvikle et katalog med anbefalinger til studiegruppearbejde
  - Udarbejde forslag til kompetenceudvikling af undervisere
  - Afrapportere til LLN
  - Igangsætte lokale prøvehandlinger (2019/2020)

Tre organisatoriske niveauer/fokusområder

- **1. Organisationsniveau:**

- Etableringen af gennemsigtige processer for uddannelsens normer og praksis for:

- Dannelse af grupper
- Brud af grupper
- Minimumskriterier for deltagelse i en studiegrupper
- Studievejledningens/studieadministrationens opgaver/muligheder

Tre organisatoriske niveauer/fokusområder

•2. Underviserniveau:

- Hvordan støtter undervisere studiegrupper til en professionalisering af samarbejdet i studiegruppen?
- Hvordan støtter undervisere håndtering af konflikter i studiegruppen?
- Hvordan-og hvornår støtter undervisere brud af studiegrupper?
- Hvordan gøres dannelse af studiegrupper mest kvalificeret?

Tre organisatoriske niveauer/fokusområder

- **3. Studerende-niveau:**

- Med fokus på den studerendes studieintensitet og fastholdelse, hvordan understøttes studerende i at blive mødt af en uddannelsesstruktur med gennemsigtige rammer for og forventninger til deltagelse i studiegrupper

Foreløbige 'fund' – forskellighed og variation

- Mange **forskellige** organisatoriske initiativer på alle professionshøjskoler
- **Forskellige** organisatoriske præmisses i fht. at 'forankre' initiativerne på – underviserbåret, studievejledningsbåret, afhængighed af tid, sted, økonomi etc.
- Ledelserne har **forskellige** oplevelser af, hvor initiativer og indsatser bør 'placeres'
- Undervisere har **forskellige** oplevelser af egne 'opgaver' mht. Studiegrupperne og den organisatoriske opbakning/støtte hertil
- Studerende oplever og beskriver indsatsen med stor **variation**

Inspiration til gruppen videre arbejde

1. Hvorfor dannes studiegrupper?

1. En studerende fra 1. årgang fremhæver læringsfællesskabet:

”En grund til at jeg står op hver eneste morgen, det er, at jeg virkelig føler, jeg har et ansvar for, at dem i min studiegruppe også lærer noget. På den måde føler jeg faktisk, at jeg har et ansvar. Vi snakker jo med hinanden, og det får jeg meget ud af. Det kan godt være, at jeg siger, at jeg kun er her for min egen skyld, men jeg har jo også et ansvar for de andres læring, og de har et ansvar for min læring. Vi får jo den der sparring med hinanden, og vi lærer mega meget af at snakke med hinanden.”

1. En studerende på 3. årgang fortæller om undervisernes forventning om, at de studerende har lært at bruge studiegrupperne til forberedelse og fordybelse:

”Jeg har haft en underviser, der sagde til os ... det var halvvejs inde i modulet, hvor han så siger ”Jeg regner selvfølgelig med, at I så læser teksten med jeres studiegrupper”. Hvor så ”Nå!” Det havde vi aldrig overvejet, at man kunne bruge studiegrupperne til. Jeg tror aldrig, jeg har siddet sammen med min studiegruppe og læst en tekst og snakket om ”Hvad er det nu lige den handler om?” Men det havde han egentlig en forventning om, at vi gjorde, men det tror jeg så, han havde en forventning om, at det havde vi lært. Det regnede han da med, at selvfølgelig gjorde vi det automatisk! Og det gjorde vi OVERHOVEDET IKKE!”

1. En studerende på 3. årgang om manglende professionalitet i studiegruppearbejdet:

”Det med studiegrupper er noget, der ikke bliver arbejdet så meget med på en professionel måde. Det bliver meget det der med ”Det er jo bare gruppedannelse. Det er jo ikke studiegrupper! Det er bare grupper” Det er jo bare gruppearbejde! Det er ligesom i folkeskolen! Vi laver jo næsten ... Vi laver bare den opgave, vi har fået af læreren og så sidder vi jo bare og arbejder med det og det er ikke så struktureret og det er ikke og ”Bum, bum, bum”, så er vi færdige og får afleveret noget og .... Det er KLART, at man sagtens kunne arbejde noget mere med struktur og hvordan en studiegruppe egentligt bør sidde og arbejde!”

2. Hvordan dannes studiegrupper?

2. En studerende på 1. årgang om det trygge ved lodtrækning:

”Jeg var rigtig glad for, at der var nogen, der gjorde det for mig. Det er Så godt med lodtrækning! Også fordi, så er der ikke nogen, der føler sig udenfor, fordi man måske ikke lige er den, der er mest frembrusende i Introdagene. Så er man stadig sikret at komme i en gruppe.”

2. En studerende på 3. årgang om underviserens mulige begrundelser for at lade de studerende vælge selv og om de eksklusionsprocesser det kan afstedkomme:

”Jeg tænker, at det der bliver taget udgangspunkt i er, at man gerne vil imødekomme de studerende, men det er faktisk en udfordring. Fx spurgte en af vores undervisere ”Finder I selv studiegrupper eller skal jeg hjælpe?”. Så var vi nogle stykker, der havde styr på vores studiegrupper og vi skyndte os bare at sige ”Det kan vi sagtens selv finde ud af!”. **Det er sådan lidt et urinstinkt!** ”Jeg skal i hvert fald bare i en god gruppe!”. Så er vi tilbage til det der med, at det er nogle bestemte typer, der bliver valgt fra og sidder alene tilbage og ikke har nogen gruppe. Og så virker det indlysende, at man vælger hinanden, når de tre højtråbende bagfra har råbt ”Det gør vi selv!”. Så er det svært at sige ”Jeg vil egentlig gerne have hjælp”. Jeg synes faktisk, at det kan blive en rigtig grim situation, når man står og skal lave studiegrupper og man selv får lov til at vælge, for man kan hurtigt se, hvordan folk samler sig i grupper. Det kan være så ubehageligt at skulle hen og spørge ”Må jeg være en del af jeres gruppe?”. Der er jo ikke nogen, der har lyst til at sige nej ... Og så kan man komme sådan lidt med på tålt ophold i en gruppe. Så kan det være nemmere, at gå i en restgruppe ...”

2. En underviser om sin praksis i forhold til gruppedannelse:

”Vi starter forfra i hvert modul. Jeg har 5 kriterier for at de selv laver grupperne. De skriver en seddel med navn, bøn, afstand til studie, faglige ambitioner, og for også at anerkende deres ønsker skriver de deres ønsker til samarbejdspartnere. Man kan ikke bare fortsætte i gruppen man kender, men der må godt være 1 – 2 man kender og har gode erfaringer med. Så sidder der en gruppe af studerende og kigger på sedlerne og laver grupperne. Så får folk også flest mulige ønsker opfyldt. Og så er vi tilbage på holdet og siger ”Det her er grupperne”. Så kan de ved anden eller tredje undervisningsgang sige til mig, hvis de har brug for at bryde op. Alle grupper skal være åbne for at korrigere igen. Efter tredje gang plejer jeg at sige ”Nu er grupperne der!” Og så blander vi ikke rundt på kryds og tværs.”

3. Hvordan støttes studiegrupper?

3. En studerende fra 1. årgang om det at lave dagsorden og arbejde med en facilitator ved møderne:

”Vi har fået masser af redskaber til, hvordan vi kan facilitere vores møder. Der bliver altid lavet en dagsorden og det er meget rart. Når vi har større opgaver, så er det rart at have en dagsplan ... Nu er det blevet helt naturligt, at man bare laver en dagsorden. Facilitatorrollen den er ligesom lidt ... efter at vi alle sammen har prøvet at få den lidt ind på kroppen, så er det noget vi skiftes lidt til igennem mødet. Der er altid én der siger ”Nå, nu skal vi igang igen!” Det sker helt naturligt i gruppen.”

3. En studerende på 1. årgang om vigtigheden af at underviserne har samtaler med studiegrupperne:

”Jeg synes, vi fik en god start på det her med studiegrupper og jeg synes egentligt også underviserne har været gode til at støtte os. Vi har haft to studiegruppesamtaler, men jeg ved ikke om man skulle have taget en samtale noget før i forløbet? Selvfølgelig skal man selv i grupperne have lov til at komme i gang, så man finder ud af ”Hvad kan jeg? Hvad kan jeg ikke? Hvad kan vi sammen?” Men at der så kommer et forholdsvis hurtigt møde med underviserne, hvor man kan få samlet lidt op, så man får reddet nogen af studiegrupperne. Altså, nu er det ikke noget problem i min studiegruppe, men jeg har.... altså jeg kan godt fornemme, at der måske er nogen studiegrupper, der har haft brug for et møde før det første møde. Jeg tænker ikke, at underviserne skal sige ”Nu skal I gøre sådan her”. Det tror jeg ikke. Det er mere en hjælpende vejledning til at få gruppen til at fungere igen – tænker jeg. Og selvfølgelig .... Vi er voksne mennesker, og vi vil alle sammen gå her, men jeg tror bare nogen gange, at individet i studiegruppen bliver stillet så magtesløs overfor en hel gruppe, at man har brug for hjælp! Og det vil jo også komme til at ske ude i de rigtige arbejdsmiljøer. Og det er det, jeg mener ... at man simpelthen kan blive nødt til at bede om hjælp.”

3. En studerende på 4. årgang om vigtigheden af, at underviserne har fokus på studiegruppensamarbejdet gennem hele studiet:

”Jeg tænker, at man skal blive ved med at have den der snak om ”Hvad laver I i studiegrupperne? Og hvad skal I bruge dem til?” Det kunne være fedt, hvis underviserne sagde ”Husker I lige at lave en dagsorden, når I mødes?” Altså det skal trænes og italesættes meget mere, så det bliver en vane!”

4. Hvornår, hvordan og hos hvem søger studerende hjælp til deres studiegrupper?

4. En underviser siger:

”Udgangspunktet er, at jeg står alene med problemerne. Jeg siger ikke noget om, hvor de studerende kan henvende sig, hvis de har problemer. For jeg ved det faktisk ikke. Så har jeg nogle gange haft samtaler med en gruppe, men hvor de havde taget beslutningen om at det var nytteløst, så samtalen bidrog ikke rigtig til så meget andet, end at de fik talt sammen, og det kan også være fint nok ... Det synes jeg godt kan være lidt hårdt at give dem sparring. Det gør jeg altså virkelig lidt.”

4. En underviser om henvendelser fra grupper, der har et gruppemedlem, de vil have ud af gruppen:

"Det første jeg spørger om er: "Har I talt sammen?" For ofte er det noget med, at nogle i gruppen har fået en forståelse af, at der er én der ikke gider eller ikke kan. Men de har ikke talt sammen eller sagt til vedkommende "Vi oplever ikke, at du kommer så meget eller skriver så meget, som vi har aftalt." "Men har I spurgt ham om det?" "Neej..." det har de ikke. Så det er det første jeg siger "Prøv lige at sæt jer ned, som en gruppe voksne mennesker og tale sammen: Har vi et problem? Det har vi nok? Kan vi finde en løsning?" Det hjælper nogle gange. De siger faktisk altid ja til at tage denne samtale. Og så nogle gange, så kommer de tilbage igen og siger "Vi kan ikke og vil heller ikke mere." Og det synes jeg er dilemmaet som underviser. Det er simpelthen så svært! Hvor meget skal jeg gå ind og sige... "Jeg synes også..."? Vi er på et studie, hvor man ikke altid skal holde hånden over hinanden. Når man når til det tidspunkt, hvor man har talt sammen, som voksne mennesker og finder ud af, at det går bare ikke, så må man også tage det valg og sige, at vedkommende må forlade gruppen. Der er vi i et valg som undervisere: Skal vi gå ind i processen og holde en samtale med gruppen? Det har jeg også gjort og har sagt "Hvad er der på spil her? Kan vi gøre noget?" Eller skal de selv tage beslutningen. Men der synes jeg meget ofte at de studerende selv finder løsninger. Og så skriver vedkommende, som er røget ud "Jeg er hoppet over i gruppe 2" - hvis det kan lykkes."

4. En studerende fra 4. årgang om det at søge hjælp til at professionalisere studiegruppearbejdet:

”Der er ikke nogen, der i studiegrupper tænker ”Puh, det var godt nok et dårligt studiegruppearbejde, vi havde! Vi må hellere lige snakke med en underviser om, hvordan vi kan gøre det bedre næste gang!” Så tænker vi bare ”Vi var godt nok lidt useriøse! Vi må hellere prøve at stramme op næste gang!”. Så mødes vi næste gang og gør det samme. Vi er som studerende rigtig dårlige til at komme til underviserne og bede om ... Altså en strukturering af studiegruppearbejdet ... altså, hvis vi har problemer med det, så søger vi ikke hjælp til det, fordi det tror jeg slet ikke, vi tænker er en mulighed. Jeg tror ikke, at vi tænker over, at det kan underviserne jo også hjælpe med!”

5. Hvilke kompetencer er der brug for, når de studerendes samarbejde skal støttes ?

5. En studerende på 4. årgang fortæller:

”Jeg tænker, at **underviserne rigtig tit har en fesen kompetence** i forhold til vores studiegruppearbejde. De ender med at være konflikthåndterings mennesker, fordi det er den rolle, vi giver dem. Vi kommer ikke og beder om vejledning til, hvordan vores møder skal køre. Lige så snart vi kommer forbi 1. år, så tænker underviserne heller ikke, at vi har behov for den vejledning. Der var ingen undervisere der kunne finde på at komme ind på hverken 3. eller 4. årgang og sige ”Nu skal vi danne studiegrupper! Skal vi ikke lige gennemgå, hvordan sådan et møde i en studiegruppe fungerer?” .... For det regner de med, at vi selv kan finde ud af.”

5. En underviser:

”Som udgangspunkt har vi ikke så mange greb. Jeg har ikke vildt mange greb fra værktøjskassen, jeg kan tage af. Give dem sparring. Det gør jeg altså virkelig lidt.”

5. Studerende om de kompetencer, de har brug for at blive mødt med:

”Første dag efter sommerferien spurgte underviserne: ”De dér studiegrupper (suk), hvad gør vi med dem?” Og så tror jeg bare, der var en studerende, der sagde: ”Vi har dem bare som sidste år”. Og så var det sket. Og så var de bare sådan lidt: ”Nåh, okay”. Og så skete der ikke mere ved det. Og så stod jeg jo dér: ”Nej, det har jeg jo ikke”. Og de to andre, eller de tre andre fra min tidligere gruppe, hvor samarbejdet var gået helt galt, de sad der jo også: ”Jamen, der har vi jo heller ikke”. For vi vidste jo godt, vi ikke skulle arbejde sammen... Og så måtte vi jo ud og snakke og få nej hos... jeg ved ikke, det var mange...”

5. Studerende fortæller om de kompetencer, de har brug for at blive mødt med:

”Det kom meget tit til at handle om *underviseren*, syntes jeg egentligt. Det kom meget tit til at handle om, at *hun* ikke kunne lide at tvinge nogen. Det handlede det hele tiden om. Så da jeg sagde til hende: ”Jamen, jeg har jo ikke nogen gruppe”, så siger hun ”Nej, det er faktisk rigtigt dårligt. Men jeg vil jo ikke tvinge en gruppe til at have en med, som de måske ikke har plads til, eller som de måske ikke har lyst til at have med”. Øh... Så det var hun altid meget åben om, at hun ikke havde *lyst* til at presse nogen. Øøhh ja.

Det er jo ikke fordi, jeg vil kritisere hende, men jeg tror bare, at hun hurtigt var til at overbevise om, hvad man gerne ville *ha'*. Så hvis jeg sagde: ”Jeg har ikke nogen gruppe”, så kunne hun godt finde på at kontakte en gruppe, men hvis de så bare sagde nej, så sagde hun: ”Nå. Okay”. Så gjorde hun ikke rigtigt noget andet. Hvis hun sagde: ”Hvad for en gruppe kunne du godt tænke dig, hvilken gruppe er du interesseret i at være i?”, så siger jeg: ”Gruppe fem”. Så går hun hen til gruppe fem, så siger hun: ”Hende der, hun har sgu ikke nogen gruppe, kunne I ikke lige tænke jer at hjælpe hende?”, og så siger de: ”Nej”, og så siger hun: ”Nå, okay”. Og så går hun igen.”

6. Hvordan mødes studerende,
som (frivilligt eller ufrivilligt) står
uden studiegruppe?

6. En studerende fra 4. årgang fortæller om dem, der ikke i første omgang er kommet i en studiegruppe:

”Og så skal de jo hen og helt forsigtigt spørge ”Må jeg være en del af jeres gruppe?” og det er så ubehageligt. Der er jo ikke nogen, der har lyst til at sige nej ... Og så kan de komme sådan lidt med på tålt ophold i en gruppe.”

6. En studerende fra 4. årgang om lempelse af principper:

”Min oplevelse er også, at selv de undervisere, som gør meget ud af at sige ”Alle skal i en gruppe”, de kan godt sådan lempe ... altså hvis der er en på holdet, som stikker lidt ud, som underviserne fornemmer, at der ikke er nogen, der gider at være i gruppe med, eller at personen selv giver udtryk for, at de ikke vil være i en gruppe .... Så kan underviseren godt lempe på reglerne og sige ”Er det Okay med dig, hvis du er selv?” og så siger vedkommende typisk ”Ja, det er fint”, for man vil ikke tvinges på en gruppe.”

6. En underviser om studerende uden studiegruppe:

”Omvendt kan jeg også se, at der er nogle studerende, som begynder at gå solo. Hvis nogen har hængt i studiegruppearbejdet, men alligevel hænger fast i studiet, så kan jeg se, at vi får nogle solister ved siden af de velfungerende studiegrupper.”

6. En studerende fra 4. årgang om de studerende, der bliver marginaliseret i processen med at finde studiegrupper:

”Det bliver helt klart sådan nogen typer, som ikke er med i studiegrupper.”

6. Studerende fortæller om at stå uden studiegruppe (ufrivilligt):

”Det var lige inden jul i december måned. Og så sidder jeg jo der i december måned, og vi havde en eksamensopgave, der skulle afleveres i januar, som var meget baseret på arbejdet i studiegrupperne, og jeg stod uden en studiegruppe, så jeg vidste ikke helt, hvad jeg skulle gøre. Så jeg havde også spurgt mine undervisere, hvad vi skulle gøre, og de var sådan lidt ”I finder selv ud af det”. Så jeg havde hørt mig for igen hos de andre. Jeg havde spurgt mig for igen, om jeg måtte være med. Og det var lidt pinligt *igen* at skulle kontakte de samme mennesker *igen* et halvt år senere og spørge om det samme *igen*.”